

LBRIS

We know
books

E.T.A. HOFFMANN

Piticul Cinabru

O poveste

cu ilustrații de Val Munteanu

traducere de Daniela Gaston

SIGNATURA

CAPITOLUL ÎNTÂI

Micul nenorocit.

Primejdia iminentă asupra unui nas de pastor.

*Cum a introdus prințul Paphnutius reforma în țara sa,
și zâna Rosabelverde s-a retras într-o mănăstire.*

La un petic de un frumos sat simpatic, chiar lângă drum, stătea culcată pe pământul înfierbântat de arșița soarelui o biată țărăncă zdrențuită. Chinuită de foame și foarte însetată, sârmana căzu de pe picioare sub povara vreascurilor din coș, pe care le adunase din pădure, cu mare osteneală, de sub copaci și tufișuri. Și pentru că abia mai putea respira, nu credea altceva decât că-și va găsi sfârșitul din pricina muncii asidue, dar, măcar așa, i se va termina viața dezolantă. Totuși mai căpătă putere să dezlege frânghiile cu care era legat coșul de spatele ei și să se târască spre o fâșie de iarbă din apropiere. Acolo începu să se plângă în gura mare:

– De ce doar peste mine și peste bietul meu bărbat trebuie să cadă toată nevoia și suferința? Numai noi în tot satul, cu toate că lucrăm din greu, rămânem mereu în sărăcie și abia putem câștiga ceva pentru a ne potoli foamea. Cu trei ani în urmă, când bărbatul meu a săpat în grădină și a găsit banii de aur în pământ, am crezut că în sfârșit s-a întors norocul la noi și că au venit vremurile bune. Dar ce s-a întâmplat!

Hoții au furat banii, casa și hambarul ne-au ars, grâul de pe câmp a fost bătut de grindină, și, ca nenorocirea să fie și mai mare, ne-a pedepsit cerul și cu acest copil schilodit prin care am ajuns de toată rușinea și batjocura satului. De Sfântul Laurențiu băiatul a împlinit trei ani și încă nu se poate ține pe piciorușele lui ca de păianjen, sau să meargă, și mârâie și miaună precum o pisică, în loc să vorbească.

Și, pe lângă asta, lepădătura asta lipsită de noroc mănâncă precum un băiat puternic de cel puțin opt ani, dar tot nu se prinde nimic de el. Dumnezeu să aibă milă de el și de noi, să scăpăm și să nu mai fim încercați prin asemenea chinuri și nevoi, căci copilașul de mâncat și de băut o va face tot mai mult și mai mult, dar de lucrat nu va lucra cât va trăi. Nu, nu, asta este mai mult decât poate să îndure un om pe acest pământ! Ah, de-aș muri odată! Și așa începu sârmana să plângă și să suspine până când, copleșită de durere și sleită de dureri, adormi.

Femeia avea dreptate în a se plânge de copilul cel urât și diform, pe care îl născuse cu trei ani în urmă. Ceea ce, la prima vedere, putea fi luat drept o bucățică de lemn straniu, noduros și răsucit, nu era altceva decât un băiat diform, înalt de două palme, ce se dăduse jos din coșul în care șezuse de-a curmezișul și se rostogolea acum mârâind prin iarbă.

Capul îi era băgat adânc între umeri, spatele avea o umflătură ca un dovleac, și chiar de sub piept îi atârnavă picioarele subțiri ca niște bețe, așa încât băiatul arăta precum o ridiche despicate în două. Un ochi mai puțin pătrunzător nu putea descoperi mult din chipul lui, dar, dacă te uitai mai bine, vedeai un nas lung și ascuțit, care țâșnea dintr-un păr negru și aspru, și o pereche de ochi negri, mici și strălucitori, ce confereau trăsăturilor bătrânicioase ale feței înfățișarea unui spiriduș cu puteri magice.

În timp ce, așa cum am spus, femeia căzuse, copleșită de durere, într-un somn adânc și fiul ei se rostogolea lângă ea, domnișoara von Rosenschön, care se retrăsese la mănăstirea din apropiere, trecea pe acolo, întorcându-se de la plimbare. Ea rămăsese pe loc și, datorită firii ei pioase și compătimitoare, la vederea amărăciunii din fața ei, se înduioșă.

– O, Dumnezeuule, începu ea, câtă jale și cât necaz există pe acest pământ! Sărmana femeie! Știi că trăiește ca vai de lume, muncește peste puterile ei și a căzut aici doborâtă de foame și supărare! Cum îmi simt eu acum sărăcia și neputința! Ah, de aş putea doar ajuta așa cum doresc. Totuși, ceea ce mi-a mai rămas, puținele daruri pe care destinul ostil nu a fost în stare să mi le răpească, să le distrugă, care mi-au mai rămas la dispoziție, am să le folosesc pentru a o ajuta pe sărmana aceasta. Bani, chiar dacă aş avea, nu ți-ar ajuta la nimic, sărmană femeie, ci poate chiar ți-ar înrăutăți situația. Ție și bărbatului tău nu vă este dăruită bogăția, și, cui nu îi este dăruită bogăția, aceluia îi dispar banii de aur din buzunar, nici el nu știe cum, nu are de pe urma lor decât necaz, și, cu cât mai mulți bani vin, cu atâta devine mai sărac. Eu știu însă că, mai mult decât toată sărăcia și tot necazul, ceea ce îți roade inima este faptul că ai născut această făptură mică, care stă agățată de tine ca o povară rea și înfricoșătoare pe care trebuie să o duci cu tine toată viața. Mare, frumos, puternic, rezonabil, da, toate acestea băiatul nu poate să devină, dar poate că i s-ar putea ajuta într-un alt fel. Astfel se așeză domnișoara von Rosenschön în iarbă și îl luă pe micuț în poală. Spiridușul cel rău se împotrivi și își desfăcu picioarele, mârâi și voi să o muște pe domnișoară de deget. Ea însă îi spuse:

– Stai, stai liniștit, cărăbuș mic! Și îl mângâie ușor cu mâna pe cap de la frunte până la ceafă. Încetul cu încetul îi netezi părul ciufulit până se formă o cărare pe mijloc. Părul stătea lipit pe frunte și se revârsa în bucle frumoase și moi pe umerii ridicați și pe spinarea ca dovleacul. Micuțul deveni tot mai liniștit și într-un final adormi. Domnișoara îl așeză cu grijă lângă mama sa în iarbă, scoase din buzunar o sticlută frumos mirositoare și o stropi pe aceasta cu apă sfințită, apoi plecă repede.

Când femeia se trezi, se simți în mod minunat înviorată și întremată. Se simți de parcă ar fi mâncat o masă copioasă și ar fi sorbit o înghițitură zdravănă de vin.

– Cât de puțin am dormit și cât de consolată și de revigorată mă simt, zise ea. Dar iată că soarele apune imediat după muniți, hai să mergem acasă!

Și zicând asta, vru să își pună coșul în spate, dar observă că micuțul nu mai era înăuntru. Dar chiar în acea clipă el se ridică din iarbă orăcâind smiorcâit. Când îl văzu, mama sa bătu din palme de mirare și strigă:

– Piticuț! Piticuț! Cine ți-a pieptănat părul așa frumos în tot acest timp? Piticuț Piticuț! Ce frumos ți-ar sta părul dacă nu ai fi un băiat atât de sordid și de urât. Hai acum, hai! Înăuntru în coș cu tine!

Ea vru să îl apuce și să îl așeze în coș peste vreascuri, dar Piticuț se zbătu din picioare, rânji la mama sa și mieună perceptibil:

– Nu îmi place!

– Piticuț! Piticuț! strigă mama sa complet uluită, cine te-a învățat între timp să vorbești? Dacă tot ai așa un păr frumos pieptănat și vorbești așa de liber, atunci ar trebui să și poți merge!

Femeia își puse coșul în spate, Piticuț i se agăță de șorț și așa porniră spre sat.

În drum trecură prin fața casei pastorului. Tocmai atunci se întâmplă ca acesta să stea în fața ușii cu băiatul său cel mai mic, un copil de trei ani, foarte frumos, cu cărlionți aurii. Când acesta văzu femeia venind cu coșul greu în spate și cu Piticuț, care se bălăngănea de șorțul ei, îi spuse:

– Bună seara, doamnă Liese, ce mai faceți? Aveți o povară prea grea în coș, abia mai puteți înainta. Veniți aici și vă odihniți puțin pe această bancă din fața ușii mele! Slujnica mea o să vă dea o băutură răcoritoare.

Doamna Liese nu lăsa să i se spună de două ori, puse coșul jos și taman dorea să deschidă gura, pentru a-și vărsa domnului venerabil toată jalea și tot necazul, când Piticuț, din cauza mișcării rapide pe care o făcuse mama sa, își pierdu echilibrul și căzu la picioarele pastorului. Acesta se aplecă repede și îl ridică pe micuț, spunând:

– Vai, doamnă Liese, doamnă Liese, dar ce băiețaș frumos și drăguț aveți! Este o adevărată binecuvântare a Cerului să aveți un copil atât de frumos!

Și, spunând acestea, îl luă pe micuț în brațe și începu să îl dezmiere, părând să nu observe că micuțul obraznic mârâia și scheuna urât și voia să îl muște de nas. Dar doamna Liese stătea complet uimită în fața pastorului și se uita pironită la el cu ochii larg deschiși, neștiind ce să creadă:

– Vai, domnule pastor, spuse ea în sfârșit cu o voce plângătoare, un om al Lui Dumnezeu ca dumneavoastră să ia în derâdere o biată femeie nenorocită pe care Dumnezeu, numai El știe de ce, a pedepsit-o cu un copil așa de urât și de respingător!

– Ce tot vorbiți, spuse pastorul foarte serios, ce tot vorbiți dumneavoastră, stimată doamnă? Ce batjocură? Ce copil urât și respingător? Ce pedeapsă a Lui Dumnezeu? Nu vă înțeleg chiar deloc și știu doar că trebuie să fiți complet orbită dacă nu vă este drag băiatul acesta frumos. Sărută-mă, băiețel cuminte!

Pastorul îl alinta pe micuț, dar Piticuț mârâi:

– Nu îmi place! Și voi din nou să prindă nasul pastorului.

– Ia uitați, bestia teribilă! țipă Liese speriată, dar în acea clipă băiatul îi spuse pastorului:

– Ah, tată drag, tu ești atât de bun, te porți așa de frumos cu copiii! Trebuie să te iubească tare mult!

– Auziți-l doar! strigă pastorul, în timp ce ochii îi străluceau de bucurie, auziți-l doar, doamnă Liese, pe băiatul acesta frumos și cuminte, pe Piticuț al dumneavoastră cu care vă purtați așa rău. Observ că niciodată nu o să vă iubiți băiatul, oricât de frumos și de cuminte ar fi. Ascultați, doamnă Liese, lăsați-mi mie copilul în a-l îngriji și a-l educa. Băiatul dumneavoastră vă este doar o povară, la sărăcia care vă apasă. Iar mie îmi face plăcere să îl educ ca pe propriul meu fiu!

Liese nu își putu veni în fire de mirare, dar apoi zise:

– Dar, dragă domnule pastor, dragă domnule pastor, vorbiți serios, că vreți să luați făcătura mică la dumneavoastră și să o educați și pe mine să mă scăpați de necazul pe care îl am din cauza lui?

Și, cu cât femeia spunea că băiatul este urât, cu atât pastorul afirma cu tărie că, în orbirea ei totală, nici măcar nu merită cadoul acesta minunat al Cerului de a fi binecuvântată cu un asemenea băiat. La final, mânios, pastorul îl luă pe micul Piticuț în brațe și se duse în casă, încuind ușa dinăuntru.

Doamna Liese rămase ca împietrită în fața ușii casei pastorului neștiind ce să mai creadă despre toate acestea:

– Ce Dumnezeu, își spuse sieși, s-a întâmplat cu vrednicul nostru pastor, că s-a îndrăgostit de Piticuț al meu și îl crede frumos și deștept? Acum, Dumnezeu să îi ajute, că mi-a luat povara de pe umeri și s-a împovărat pe el. Va vedea el cum o va purta! Hei! Ce ușor îmi pare acum coșul cu lemne, din moment ce Piticuț nu mai stă înauntru și, cu el, cea mai mare grijă!

Astfel păși doamna Liese, cu coșul cu lemne în spate, voioasă și despovărată, văzându-și de drum.

Chiar dacă nu aș vrea eu să îți spun chiar acum în întregime, binevoitorule cititor, totuși ai putea bănuși că în natura domnișoarei von Rosenschön, sau cum s-o mai fi numit ea, Rosengrünschön, era un lucru necurat. Căci nu era nimic altceva decât efectul mângâierii misterioase pe cap și netezirii părului, care îl făcu pe pastorul blând să îl creadă pe Piticuț în a fi un copil deștept și frumos și să îl primească la el ca pe unul de-al lui. Totuși, drag cititor, ai putea, în pofida agerimii tale excelente, să faci presupuneri greșite sau chiar, în dezavantajul acestei povești, să sari multe pagini, doar ca să afli mai multe despre această domnișoară mistică; așa că este mai bine să-ți povestesc chiar acum tot ceea ce știu despre această doamnă vrednică.

Domnișoara von Rosenschön era de statură înaltă, maiestuoasă, nobilă, o ființă puțin cam mândră și poruncitoare. Fața ei, deși se putea declara desăvârșit

de frumoasă, făcea, în special când se uita de obicei foarte serios drept înainte, o impresie ciudată, aproape înfricoșătoare, pricinuită de un semn foarte ciudat între sprâncene, despre care nu știai exact dacă o domnișoară de la mănăstire ar putea să îl poarte pe frunte. În același timp însă, îndeosebi pe vremea trandafirilor, când vremea era frumoasă, ea avea în privire atâta bunătate și gingășie, că un fiecare se simțea cuprins de o vrajă dulce și irezistibilă. Atunci când am avut plăcerea s-o întâlnesc pentru prima și ultima dată, părea la vedere să fie o femeie în floarea vârstei, ajunsă pe culmea punctului de cotitură al vieții, și eu credeam că mare noroc am avut să o văd în acest punct culminant și să mă sperii într-o oarecare măsură de frumusețea ei, care, desigur, nu avea să mai dureze mult timp. Eram în eroare.

Cei mai vârstnici oameni din sat asigurau că o știau pe domnișoară de când își aduceau aminte și că niciodată nu a arătat altfel, nici mai în vârstă, nici mai tânără, nici mai urâtă, nici mai frumoasă decât acum. Așadar, timpul părea să nu aibă nicio putere asupra ei, și doar acest lucru putea să pară ciudat unora. Însă se mai adăugau și alte lucruri, și, oricine s-ar fi gândit serios la ele, s-ar fi mirat tot atât de mult, că nici nu și-ar mai fi revenit din uimire. Mai întâi de toate se revela în mod evident înrudirea domnișoarei cu florile, al căror nume îl purta. Nu doar că niciun om de pe pământ nu putea crește niște trandafiri atât de minunați așa cum o făcea ea, dar trandafirii răsăreau chiar și din cel mai rău și uscat spin, pe care ea îl înfigea în pământ. Apoi, era clar că ea, în plimbările ei singuratice prin pădure, stătea de vorbă cu glasuri, ce păreau să răsune din copaci, tufișuri, izvoare și pârauri.

Odată chiar și un vânător tânăr o ascultase pe furiș, când stătea în mijlocul pădurii înconjurată de tot felul de păsări ciudate, cu pene colorate și strălucitoare, care nu erau de prin locurile acestea, care zburau în jurul ei și o dezmierdau și, în timp ce îi cântau și ciripeau, păreau că îi povestesc tot felul de lucruri vesele, despre care ea râdea și se bucura. De aceea, atunci când domnișoara von Rosenschön venise la mănăstire, stârnise în curând atenția oamenilor din împrejurimi. Primirea ei în mănăstire se făcuse din porunca prințului.

Baronul Prätexatus von Mondschein, stăpânul moșiei, în apropierea căreia se afla mănăstirea și al cărei ocrotitor el era, nu putu astfel să obiecteze, deși era chinuit de cele mai oribile îndoieli. În zadar a rămas într-adevăr strădania lui în a afla familia Rosengrünschön în *Cartea turnirurilor lui Rixner* și alte cronicile. Din acest motiv, pe bună dreptate se îndoia de capacitatea domnișoarei pentru a intra la mănăstire, căci nu putea prezenta niciun arbore genealogic cu treizeci și doi de strămoși. În cele din urmă, o rugă chinuit de remușcări, cu lacrimi în ochi, să își schimbe măcar numele din Rosengrünschön în Rosenschön, căci numele acesta ar mai însemna ceva și cu el s-ar mai putea găsi vreun strămoș. Ea îi făcu pe plac. Posibil că dușmănia lui Prätexatus împotriva domnișoarei fără strămoși se va fi exprimat într-un fel sau altul, oferind de bună seamă prilej defăimării, care s-a

răspândit tot mai mult și mai mult în sat. La convorbirile vrăjitoarești din pădure, care nu aveau nicio importanță, se adăugară tot felul de întâmplări îndoielnice ce merseră din gură în gură, care aruncau o lumină ambiguă asupra caracterului domnișoarei. Mama Anne, nevasta șoltuzului, presupunea în mod îndrăzneț că, atunci când domnișoara stătea la geam și strănuta tare afară, laptele din tot satul se covăsea. Abia ce se demonștră acest fapt, că se produse ceva și mai cumplit. Michel, copilul învățătorului, fu surprins de către domnișoara Rosenschön în bucătăria mănăstirii în timp ce ciugulea niște cartofi copti. Aceasta îl ameninșase zâmbind cu degetul. De îndată, copilul rămăsese cu gura deschisă, ca și cum ar fi avut pentru totdeauna în gură un cartof copt, fierbinte, așa încât trebui de atunci să poarte o pălărie cu borul foarte lat în față, pentru că altfel i-ar fi plouat sărmanului în gură. În curând păru lucru cert că domnișoara se pricepe să descânte focul și apa, să adune norii de furtună și de grindină, să împletească cozi etc. Și nimeni nu se mai îndoia de spusele ciobanului, care la miez de noapte văzuse cu fior și spaimă cum domnișoara vuia prin văzduhuri pe o mătură având în față ei o rădașcă imensă dintre ale cărei coarne se aprindeau în sus flăcări albastre! Acum se ajunsese la revoltă, iar mai-marii satului stabiliră nimic mai puțin, decât să o scoată pe domnișoară din mănăstire și să o arunce în apă, ca să susțină proba obișnuită de vrăjitorie.

Baronul Prätexitatus a lăsat totul să se întâmple și își spuse zâmbind: „Așa li se întâmplă oamenilor simpli, fără strămoși, și care nu au o proveniență cum are un Mondschein”. Domnișoara aflând de nenorocirea ameninșătoare se refugie în orașul de reședință. Imediat după aceea, baronul Prätexitatus von Mondschein primi poruncă de la curte, din partea prințului țării, prin care i se aducea la cunoștință că nu ar exista vrăjitoare și i se ceru să arunce în turn pe mai-marii satului pentru pofta lor în a se uita la cum înoată cu talent o domnișoară dintr-o mănăstire nobilă, iar celorlalți țărani și nevestelor lor să li se sugereze să nu mai gândească ceva rău despre domnișoară, căci altfel vor fi pedepsiți cu bătaia. Oamenii se liniștiră fiindu-le teamă de pedeapsă și aveau doar o părere bună despre domnișoară, situație care avu pentru sat și pentru domnișoara von Rosenschön urmări folositoare.

La cancelaria prințului se știa prea bine că domnișoara von Rosenschön nu era nimeni alta decât zâna Rosabelverde, cunoscută în toată lumea. Treaba stătea în felul următor:

Pe întreg pământul nu era țară mai plăcută de găsit decât micul principat, unde se afla proprietatea baronului Prätexitatus von Mondschein, unde locuia domnișoara von Rosenschön, pe scurt, acolo unde toate s-au întâmplat, ceea ce vreau să îți povestesc acum mai pe larg, iubite cititor. Înconjurată de niște munți înalți, țărișoara aceasta cu pădurile ei verzi, plăcut mirositoare, cu poienile ei înflorite,

cu fluviile ei zgomotoase și fântânile arteziene clipocind amuzant, în special că nu erau deloc orașe, ci numai sate prietenoase și pe ici-pe colo se aflau palate izolate, părea o grădină minunată, strălucitoare, în care locuitorii circulau după bunul-plac, liberi de orice povară apăsătoare. Fiecare știa că întreg pământul aparținea prințului Demetrius; totuși nimeni nu simțea câtuși de puțin stăpânirea acestuia și toți erau mulțumiți cu aceasta. Persoane care iubeau libertatea completă, meleagurile frumoase și o climă blândă nu puteau să își aleagă o ședere mai bună decât în acest principat, și așa se petrecu, că printre alții, se stabiliseră acolo și zâne bune cărora căldura și libertatea le convine mai mult decât orice. Lor li se atribuie faptul că, aproape în fiecare sat, cu precădere însă în păduri, se produceau foarte des cele mai plăcute minuni, și că fiecare, de entuziasmul, de deliciul acestor minuni, credea în miraculos, și fără să realizeze, tocmai de aceea rămânea un cetățean fericit, prin urmare un cetățean bun. Zânele bune, care trăiau după bunul lor plac, i-ar fi acordat cu bucurie viața veșnică mărețului Demetrius. Cu toate acestea, acest lucru nu stătea în puterea lor. Demetrius muri și lui îi urmă la conducere tânărul Paphnutius. Paphnutius, de pe vremea când încă trăia tatăl său și-a hrănit în tăcere o obidă. După părerea sa, poporul și statul fuseseră în cel mai deplorabil mod neglijat. El decisese să guverneze și îl numi imediat ca și prim-ministru al împărăției pe valetul său Andres, care odată, pe când prințul se aflase într-un han, dincolo de munți, și își uitase punga cu bani, îi împrumutase șase ducați și astfel îl scoase dintr-un mare necaz.

– Vreau să guvernez, bunul meu! spuse către el Paphnutius.

Andres citi în privirile stăpânului său ce se petrecea în el, i se aruncă la picioare și vorbi ceremonios:

– Sire! Ora cea mare a bătut! Prin Alțeța Voastră se înalță strălucind o împărăție din haos! Sire! Aici vă imploră cel mai devotat vasal, mii de voci în piept și gâtlej ale sârmanului și nefericitului popor! Sire, introduceți iluminismul! Paphnutius fu complet zdruncinat de gândurile înălțătoare ale ministrului său. Îl ridică de jos, îl strânse furtunos la pieptul său și vorbi hohotind de plâns:

– Ministrule... Andres... eu îți sunt dator șase ducați și, mai mult – norocul, fericirea mea, împărăția mea! O, devotate, deștepte slujitor!

Paphnutius voi să dea de îndată să se tipărească un edict, cu litere mari, care să fie afișat în toate colțurile țării și prin care să se anunțe că din acel moment s-a introdus iluminismul și fiecare trebuie să se supună.

– Stimate Sire! strigă între timp Andres. Stimate Sire, așa nu merge!

– Dar cum merge, dragul meu? întrebă Paphnutius, luându-l pe ministrul său de cheotoare și trăgându-l înauntru în cabinet, a cărui ușă o închise.

– Vedeți dumneavoastră, începu Andres, luând loc pe un taburet mic în fața prințului, vedeți dumneavoastră, stimate Sire, efectul edictului princiar cu privire la iluminism ar putea fi distrus într-un mod urât, dacă nu adăugăm o prevedere, care chiar dacă pare dură este totuși înțelept să fie dată. Înainte de a purcede la reforme, și anume înainte să tăiem pădurile, să facem navigabil fluviul, să cultivăm cartofi, să îmbunătățim școlile din sate, să plantăm salcâmi și plopi, tinerețul să cânte cântecul lor de dimineață și de seară pe două voci, înainte să facem șosele și să vaccinăm oamenii, este necesar să-i trimitem în exil pe toți oamenii care au o atitudine periculoasă, care nu dau ascultare niciunei rațiuni și ispitesc poporul cu tot felul de nerozii. Ați citit *O mie și una de nopți*, stimate prinț! Căci știu că princiarul răposat, al dumneavoastră părinte, odihnească-se în pace, iubea astfel de cărți fatale și vi le dădea în mână să le citiți, când călăreați pe cal de lemn și mâncați turtă dulce aurită. Așadar, iată! Din cartea aceea cu totul confuză veți cunoaște negreșit, stimate Sire, acele așa-numite zâne, însă, desigur, nu suspectați că multe dintre aceste persoane periculoase s-au instalat în țara dumneavoastră iubită, chiar aici lângă palat și practică tot felul de prostii.

– Cum? Ce spui? Andres! Ministrule! Zâne! Aici, în țara mea? Astfel striga prințul, în timp ce se albea la față și se cufunda în speteaza scaunului.

– Liniștiți-vă, stimate! continuă Andres, puteți rămâne liniștit, căci de îndată vom porni la război, cu înțelepciune, împotriva acelor dușmani ai iluminismului. Da! Dușmani ai iluminismului le numesc, căci doar ele sunt acelea care au abuzat de bunătatea părintelui dumneavoastră răposat și care se fac vinovate că dragul nostru stat încă zace cu totul și cu totul în întuneric. Ele practică un meșteșug periculos cu miraculosul și nu se feresc, sub numele de poezie, să împrăștie o otravă tainică, care îi face pe oameni neputincioși în a fi în slujba iluminismului. Apoi au asemenea obiceiuri insuportabile și contrare poliției, că doar din această pricină nu au voie să fie tolerate în niciun stat cult. Astfel, de exemplu, aceste nerușinate nu se jenează să se plimbe prin ceruri în trăsuri trase de porumbei, lebede, chiar și cai înaripați. Acum întreb totuși, stimate Sire, merită osteneala, să fie conceput și introdus un tarif de accize bine ticluit, dacă în stat sunt oameni care sunt în stare să arunce pe horn oricărui cetățean ușuratic mărfuri nevămuite, după bunul lor plac? De aceea, stimate Sire, imediat ce reformele iluminismului vor fi anunțate, să plece zânele! Palatele lor vor fi înconjurate de poliție, li se va lua avuția lor periculoasă și vor fi scoase afară precum niște vagaboande, înapoi spre patria lor, care, după cum știți, stimate Sire, din *O mie și una de nopți*, se numește Djinistan.

– Poștalionul merge în această țară, Andres? întrebă prințul.

– Momentan, nu, replică Andres, dar după introducerea iluminismului s-ar putea înființa acolo un serviciu poștal cu folos.

